

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
22/5365 - ERMA

Dato
13.01.2023

Dokument 8:3 S - Representantforslag om å fjerne muligheten for kommunale tiggeforbud

Jeg viser til brev datert 11. oktober 2022, der justiskomiteen ber om min uttalelse i forbindelse med representantforslag om å fjerne muligheten for kommunale tiggeforbud.

Et enstemmig storting opphevet løsgjengerloven i 2005. Lovens straffebud mot tigging ble ikke videreført i annen lovgivning, og tigging ble derved avkriminalisert.

På dette tidspunkt var det svært lite tigging i Norge. Mange av de som tigget, var hardt belastede norske rusmiddelmissbrukere. Det var enighet om at dette måtte møtes med sosialpolitiske fremfor strafferettslige virkemidler.

Etter noen år økte imidlertid antall tiggere betydelig, bl.a. som følge av utvidelse av EØS-området. Virksomheten ble dels utøvet på en pågående måte i tett beferdede områder.

I Innst. 427 L (2012-2013) uttalte en samlet justiskomite at forutsetningene for opphevelsen av løsgjengerloven i 2006 nå var endret. Komiteen sluttet seg til regjeringens konklusjon om at det forelå et berettiget behov for å kunne gripe regulerende inn overfor tigging. Stortinget vedtok deretter en adgang for kommunene til å fastsette vilkår for tigging, herunder med hensyn til tid og sted.

Stortinget behandlet allerede året etter et forslag om å innføre en adgang for kommunene til å forby tigging. I justiskomiteen var det ulike oppfatninger om behovet for en lovendring (Innst. 275 L (2013-2014)), men forslaget ble vedtatt.

Av ulike grunner gikk omfanget av tigging ned igjen i de påfølgende årene. Behovet for å innføre tiggeforbud i kommunale politivedtekter ble tilsvarende redusert. Dette er en positiv utvikling.

Adgangen til å innføre forbud benyttes ikke i særlig utstrekning av kommunene i dag. I representantforslaget heter det at forbudet i realiteten er sovende. Jeg mener det er likeså presist å si det slik at bestemmelsen har en beredskapsfunksjon i tilfelle en fremtidig uheldig utvikling og situasjon. Erfaringen tilsier at slike situasjoner kan oppstå raskt. Jeg er opptatt av det kommunale selvstyret og ser ikke at det er riktig å redusere kommunenes handlingsrom på dette området. Kommunene kjenner sine lokalsamfunn best og bør ha mulighet til å velge de mest hensiktsmessige løsningene lokalt.

Vi må sikre at lovgivningen er i samsvar med våre konvensjonsforpliktelser.

I representantforslaget er det vist til en dom fra EMD som jeg kommenterte i mitt svar 11. mai 2022 på spørsmål til skriftlig besvarelse nr. 1974 fra representanten Andreas Skjalg Unneland.

I svaret nevnte jeg at dommen inneholder omfattende beskrivelser og interessante drøftelser av hvordan europeiske land utformer og håndhever forbud mot tigging.

I den aktuelle saken fra Sveits var det gitt en høy bot til kvinnen som tigget. Hun var ikke i stand til å betale den og måtte derfor sone en subsidiær fengselsstraff. Domstolen understreker at nasjonale domstoler må foreta grundige vurderinger av den konkrete situasjonen ved håndheving av overtredelser. Straffereaksjonen i den konkrete saken ble ikke ansett som forholdsmessig ut fra formålet med forbudet.

Det er i Norge ingen som straffes med høye bøter eller fengsel for å tigge. Dommen gir ikke grunnlag for å slutte at norske bestemmelser og praktiseringen av dem er i strid med EMK. Dommen er likevel en nyttig påminnelse om den dynamiske rettsutviklingen i spenningsfeltet mellom menneskerettighetene og forbud mot tigging. Dersom man i fremtiden skulle se en utvikling med strenge straffereaksjoner mot tiggere, vil det bli nødvendig å vurdere situasjonen opp mot våre internasjonale forpliktelser.

I Prop. 83L (2013-2014), som foreslo adgangen til å innføre lokale forbud mot tigging, heter det: «I de kommuner det vedtas å forby eller regulere tigging, vil man forvente at politiet regelmessig griper inn overfor tigging i strid med bestemmelsene ved å be personer som tigger om å stanse sin virksomhet, eventuelt bortvise dem fra stedet de oppholder seg.»

En håndhevingspraksis i samsvar med de nevnte forutsetninger, antas å være i samsvar med våre forpliktelser etter den europeiske menneskerettskonvensjonen.

Med hilsen

Emilie Mehl